

Het Vaderland

Het meest verspreide groote morgenblad van Antwerpen

Zaterdag 15 November

Koning ALBERT, de Held van den IJzer

Maar die het meest bewonderd wordt.

De Held van den IJzer
ALBERT DE EERSTEN
DE IJZEREN PRINCE
Van heroïsche helden
van Veld.

Onze Koning

De Keizer gaat Verhuizen!
Maar Lloyd George eischt zijn straf

Onze Koningin

Metten is weten:

Zeven tips om de kwaliteit van je (kranten) digitaliseringsproject te verbeteren

p. 8: Het papier van kranten uit de periode van de Eerste Wereldoorlog is meestal heel fragiel (collectie Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience).
© VIAA - Foto: Paul Corthouts

Rony Vissers (Packed vzw), Tuur Van Hove en David Coppoolse (Vlaamse Erfgoedbibliotheek)

Begin september lanceerde Vlaams minister-president Bourgeois 'Nieuws van de Grote Oorlog' (nieuwsvandegrooteoorlog.be), een van de grootste digitale collecties van kranten uit de Eerste Wereldoorlog. Twee jaar lang werkten zeventien organisaties samen om de collectie te realiseren, onder leiding van het Vlaams Instituut voor Archivering (VIAA) en de Vlaamse Erfgoedbibliotheek. Het gaat om meer dan 270.000 pagina's Belgische pers uit 1914-1918, bewaard in dertien Vlaamse erfgoedbibliotheeken, archieven en musea. Bij zo'n groot project kom je onvermijdelijk voor heel wat praktische problemen te staan. Om die te overwinnen bouwden we een machine van fases, workflows, tools, procedures en checks. De olie voor die machine: de juiste gegevens en correcte metingen.

KWETSBARE HISTORISCHE BRON

Nieuwsbladen vormen een belangrijke bron voor de geschiedenis. Tijdens de Eerste Wereldoorlog was de krant bovendien het belangrijkste massamedium. De herdenking van honderd jaar Grote Oorlog zorgt dus voor heel wat belangstelling voor nieuwsbladen uit deze periode. Maar: die publicaties zijn bedreigd erfgoed, door de vaak gebrekkige kwaliteit van het papier waarop ze zijn gedrukt. De extra aandacht voor de bronnen is mooi, maar niet zo goed voor de kranten zelf. Door hun matige staat ontstaat bij raadpleging al snel nieuwe schade. De verzuring van het papier zet zich hoe dan ook verder.

Digitalisering is dus hard nodig. Om ervoor te zorgen dat de kranten stilletjes in het magazijn kunnen blijven liggen. En als substituut voor de papieren originelen, als ze straks te erg zijn aangetast door verzuring. In 2013 kreeg VIAA daarom de vraag van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek, het steunpunt voor cultureel erfgoed FARO en het expertisecentrum voor digitaal erfgoed PACKED om Belgische kranten uit de Eerste Wereldoorlog te digitaliseren. Onder de naam 'Nieuws van de Grote Oorlog' ontwikkelden de vier organisaties een project om samen met Vlaamse erfgoedinstellingen deze kwetsbare bronnen nog beter te bewaren voor de toekomst.

COMPLEX PROJECT

52.000 edities van negenhonderd krantentitels uit dertien bewaarinstellingen leg je niet zomaar even onder de scanner. Maar 'Nieuws van de Grote Oorlog' was ook niet het eerste

krantendigitaliseringsproject. Bij de partnerorganisaties was al veel nuttige expertise. We staken ook ons licht op bij projecten in het buitenland en gingen op bezoek bij de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag. Zo wisten we op basis van eigen ervaring en de best practices van anderen veel valkuilen te vermijden.

Dat wil niet zeggen dat het parcours niet af en toe hobbelig was. De belangrijkste les die we trokken uit de uitdagingen die we tegenkwamen: meten is weten. Om een grootschalig digitaliseringsproject van seriële publicaties efficiënt en kwaliteitsvol tot een goed einde te brengen, moet je kwantificeren, nauwkeurig beschrijven en betrouwbare waarnemingen doen. Dat kost tijd, maar je doet er uiteindelijk je voordeel mee. Met dat in het achterhoofd geven we hier zeven nuttige tips, met voorbeelden uit ons project.

TIP 1

Het inschatten van het digitaliseringsvolume is geen sinecure. Extrapoleren zonder een degelijke getalsmatige kennis van het materiaal is gevaarlijk. Doe vooraf grondig onderzoek om goed te kunnen bepalen wat je kunt digitaliseren binnen de financiële lijnen van je project. Het is trouwens ook om andere redenen nuttig om al in een vroeg stadium een goede analyse te maken van het te digitaliseren materiaal.

Ons aanvankelijke plan was om de loopgravenpers te digitaliseren: de publicaties voor of door de soldaten aan het front. Dankzij de informatie in Abraham - Catalogus van Belgische kranten (krantencatalogus.be) konden we snel bepalen dat in Vlaanderen binnen dit 'genre' dertien instellingen samen 192 verschillende titels bewaren. Maar: hoe maak je van die informatie een extrapolatie naar het aantal pagina's? De bezitsgegevens in Abraham zijn afkomstig uit de catalogi en inventarislijsten van de bewaarinstellingen. Die geven soms heel precies aan wat er aanwezig is. Maar veel vaker is er ruimte voor interpretatie. Want hoeveel nummers gaan er in '1(1917)1 - 2(1918)7'? Bij frontbladen gaat het vaak om kleine reeksen of enkele bewaard gebleven nummers. Daarom was de informatie in Abraham over het aantal edities vaak afdoende. Toch moesten we hier en daar bijkomende informatie van de erfgoedinstellingen opvragen. Van de 192 titels bleken in totaal zo'n tweeduizend edities te zijn bewaard. Om een indruk te krijgen van het aantal pagina's moesten we het magazijn in. Een steekproef uit de frontbladen in de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience leerde dat een nummer gemiddeld vijf pagina's telt. Conclusie: er liggen circa tienduizend pagina's aan frontbladen in Vlaamse erfgoedinstellingen.

Ondanks het grote aantal titels was het aantal pagina's dus eigenlijk beperkt. Nu is een kleinschalig digitaliseringsproject relatief duur. Bovendien lagen er in de betrokken instellingen nog legio andere kranten en periodieke bladen, pamfletten en vlugschriften uit de Eerste

“DIGITALISERING IS DUS HARD NODIG. OM ERVOOR TE ZORGEN DAT DE KRANTEN STILLETJES IN HET MAGAZIJN KUNNEN BLIJVEN LIGGEN.”

Wereldoorlog. De conserveringsnood van deze documenten is hoog, de interesse ervoor groot. De illegale en gecensureerde pers waren in 2012 al grotendeels gedigitaliseerd door het project *The Belgian War Press* van CEGESOMA (warpress.cegesoma.be). Maar ook ‘allegaagse’ bladen helpen om een beeld te schetsen van het leven tijdens de oorlog. Behalve *De avonturen van een Belgisch Soldaat*, *de Kriegszeitung der 4. Armee* en *La barbarie Allemande* kwamen dus ook *De reklaamgazel*, *De turner* en het bulletin van de *Touring club de Belgique* voor digitalisering in aanmerking.

In een eerste projectvoorstel gingen we uit van 8800 te digitaliseren edities met in totaal 75.000 tot 90.000 pagina’s. Om een exacte selectie te kunnen maken was het nodig om over concretere cijfers te beschikken. Dat kon alleen door de inventarisatie van de kranten te verfijnen. Dat was trouwens ook nodig om beter zicht te krijgen op andere aspecten van het materiaal, zoals de fysieke staat en het formaat. Konden deze titels wel, zoals we van plan waren, buitenshuis gescand worden? Of waren ze te fragiel? En over hoeveel vierkante meter informatie ging het eigenlijk? We wisten al dat de formaten heel uiteenlopend waren: van blaadjes op A5-formaat tot imposante kranten met pagina’s van 60 bij 45 centimeter.

Al die informatie verzamelen kost tijd, en daarom trokken we projectmedewerker Tuur Van Hove aan. Die bezocht gedurende vier maanden alle bewaarinstellingen om beter zicht te krijgen op het materiaal en om zinvolle statistische gegevens te verzamelen over het aantal pagina’s, de omvang en de staat. De volumes bleven oplopen. In de dertien erfgoedbibliotheken, archieven en musea die we bezochten lagen voor 450.000 pagina’s aan

nieuwsbladen uit de Eerste Wereldoorlog. Vél meer dan de oorspronkelijke 90.000.

Een volgende oefening: de overlap tussen de collecties bepalen en nagaan welke titels al elders waren gedigitaliseerd. Uiteindelijk bleven er 270.000 pagina’s over. Wilden we dat aantal nog verminderen, dan moesten we gaan de-selecteren. Die moeilijke oefening hoefden we gelukkig niet te maken: VIAA voorzag bijkomend budget voor de digitalisering van alle pagina’s.

TIP 2

Voor kranten is de beschikbare metadata op reeksniveau altijd onvoldoende voor een digitaliseringsproject. Om je workflow te faciliteren en om je digitale bestanden op een zinvolle manier te ontsluiten, moet je tenminste metadata op editieniveau voorzien. Dat kost veel tijd in de voorbereiding, maar je verdient dat later in je project terug doordat de kwaliteitscontrole en de ontsluiting veel vlotter zullen verlopen.

De klassieke ontsluiting van kranten is op reeksniveau. Omdat we snel van start wilden gaan met digitaliseren, hebben we overwogen om het daar aanvankelijk bij te laten. Het idee was: elke reeks pagina voor pagina scannen, en achteraf aan de hand van de digitale kopie de metadata verfijnen tot editieniveau. Maar dat bleek vooral nadelen te hebben.

Bij deze manier van werken is het veel moeilijker om kwaliteitscontrole te doen. Als je vooraf geen idee hebt van de volledigheid van de reeks en de pagina’s per editie, kun je ook niet nagaan of alles volledig gescand is. Bij elke schijnbaar ontbrekende editie of slechte pagina moet je achteraf de papieren krant er weer op naslaan. In een gedistribueerd project als Nieuws van de Grote Oorlog was dat al helemaal geen haalbare kaart.

Qua bewaring en ontsluiting is de meest logische grootheid bij een krant: de editie. Dat is immers wat is gepubliceerd als ‘informatiedrager’ op één bepaald moment. Je wilt edities als behapbare en gemakkelijk vindbare eenheid kunnen weergeven en er rechtstreeks naar kunnen linken. Het is daarbij een enorm voordeel als je elke editie meteen als afzonderlijk object kunt inladen in je systeem, met de datum en een uniek ID. Anders moet je (potentieel zeer grote) reeksen achteraf gaan segmenteren.

De gangbare praktijk is dan ook: metadata op editieniveau vóór digitalisering. We keken de kunst daarvoor af tijdens het werkbezoek aan de Nederlandse Koninklijke Bibliotheek. Voordat kranten die worden gedigitaliseerd de KB verlaten, bladert een medewerker door de complete reeks. Elke editie wordt daarbij ingeboekt in een speciale databank, met de datum van verschijning, het editienummer en relevante aanduidingen zoals ‘ochtendeditie’ of ‘bijlage’. Die databank dient als basis voor de verdere verwerking, zowel bij de scanfirma als later bij de kwaliteitscontrole en de *ingest* (het inladen) in het digitaal archief.

Om dat soort van metadatering te faciliteren moest VIAA zijn online Asset Management System (AMS) aanpassen. Dat was tot dan toe alleen gebruikt voor audiovisuele media. Er was speciale aandacht voor het optimaliseren van de invoer: veel informatie is immers voor elke editie hetzelfde. Toch vroeg deze registratie een behoorlijke extra krachtsinspanning van de bewaarinstellingen. Bij de grootste collecties moesten tien- tot vijftienduizend edities worden ingevoerd. Dat ging niet zonder extra personeel.

Voor al dat werk kregen we de eerder genoemde voordelen terug. Maar er waren nog andere. Zeker bij de frontbladen waren veel kranten niet ingebonden. Dan kun je als erfgoedinstelling alleen nagaan of je je materiaal volledig terugkrijgt als je elke editie vooraf hebt geregistreerd.

TIP 3

Ga er niet vanuit dat het inschakelen van een gespecialiseerd bedrijf automatisch resulteert in de gewenste digitaliseringskwaliteit. Doe tijdens de uitvoering van je digitaliseringsproject nauwgezet aan kwaliteitscontrole. Die bestaat uit een hele reeks verschillende checks: op de aanwezigheid van virussen, op volledigheid, op de integriteit van de bestanden, op de conformiteit van de bestandsformaten en de digitaliseringsparameters, op de accuraatheid van de OCR-tekst, en van de metadata.

Tijdens het digitaliseringsproject 'Nieuws van de Grote Oorlog' vonden we bij verschillende van deze controles ongewenste resultaten. Zonder de controles zouden we die niet hebben opgemerkt en zouden ze dus niet zijn gecorrigeerd. De beoogde projectdoelen hadden we dan misschien niet gehaald.

De meeste problemen waren er met de volledigheid van de bestanden en met de beeldkwaliteit. Door de prompte kwaliteitscontroles konden we de opdrachtnemer verplichten om de ontbrekende bestanden alsnog te bezorgen en om beelden van onvoldoende kwaliteit opnieuw te maken. En dat terwijl de kranten nog bij de firma in huis waren.

TIP 4

Leg voor je met het digitaliseringsproject start duidelijke kwaliteitseisen vast, bijvoorbeeld in het lastenboek van je aanbesteding. Zorg ervoor dat die kwaliteitseisen niet in conflict zijn met het doel van het project (te hoog of te laag, onnodig complex), de beschikbare middelen, de workflow voor digitalisering en de duurzame bewaring achteraf.

Tijdens het digitaliseringsproject 'Nieuws van de Grote Oorlog' vonden we bij

Erfgoedbibliotheken en archieven bewaren grote krantencollecties die een belangrijke bron van ons verleden vormen (magazijn Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience).

© Vlaamse Erfgoedbibliotheek - Foto: David Coppoolse

verschillende van deze controles ongewenste resultaten. Zonder de controles zouden we die niet hebben opgemerkt en zouden ze dus niet zijn gecorrigeerd. De beoogde projectdoelen hadden we dan misschien niet gehaald.

De meeste problemen waren er met de volledigheid van de bestanden en met de beeldkwaliteit. Door de prompte kwaliteitscontroles konden we de opdrachtnemer verplichten om de ontbrekende bestanden alsnog te bezorgen en om beelden van onvoldoende kwaliteit opnieuw te maken. En dat terwijl de kranten nog bij de firma in huis waren.

De kwaliteitseisen die we in het lastenboek opnamen waren conform de Nederlandse richtlijn Metamorfoze Light. Metamorfoze Light legt een reeks technische parameters en waarden vast die je met behulp van 'targets' of testkaarten moeten kunnen meten. De standaard

bepaalt ook welke testkaarten je moet gebruiken, en wanneer. Bij Metamorfoze Light moet je bij elke opname testkaarten gebruiken.

In de praktijk leunde onze aanpak meer aan bij de Metamorfoze Extra Light. We waren bang dat de testkaarten storend zouden zijn voor de gebruiker. Maar het zou een aanzienlijke inspanning vragen om de targets weg te knippen bij het omzetten van de archiefkopieën naar raadpleegkopieën. Nu zijn kranten uit de vroege twintigste eeuw niet het meest kleurrijke drukwerk. We vonden kleur-echtheid belangrijk, maar niet kritiek voor het slagen van het project. Daarom vroegen we de digitaliseringsfirma de testkaarten alleen op te nemen bij de start van iedere 'batch': aan het begin van de opnamedag en bij iedere ploegwissel.

Als niet op elke opname een testkaart staat, heeft dat wel gevolgen voor je kwaliteitscontrole. We gingen voor elke

Foto boven:
Hoeveel, hoe groot, in welke staat? Met een degelijke materiaalanalyse kom je niet voor verrassingen te staan (magazijn Universiteitsbibliotheek Gent - Boekentoren).
Foto: © Tuur Van Hove

Foto onder:
Metadateren op editieniveau vóór digitalisering: een investering die zich later in je project terugverdient.
Foto: © Tuur Van Hove

batch na of de digitaliseringsparameters conform waren. Zo konden we zien of de apparatuur en de software nog correct waren afgesteld. Maar als er geen targets staan op elke afzonderlijke opname, kan je de beelden zelf niet meer (steekproefsgewijs) beoordelen. Ook heb je in de toekomst geen enkele referentie meer voor de kleur- en grijswaarden. Zelfs voor weinig kleurrijk materiaal kan dat soms belangrijk zijn. Als we meer tijd hadden gehad, hadden we graag een efficiënte manier gezocht om de targets te behouden op de moederkopie en ze te verwijderen voor raadpleging.

In het lastenboek werden ook summiere bepalingen opgenomen over de metadata en de OCR. Die moesten in XML worden aangeleverd, in UTF-8-codering en volgens de METS/ALTO-standaard. Voor elk bestand moest een MD5-checksum (controlegetal) worden opgenomen, zodat we de bestandsintegriteit konden controleren na ontvangst. Per kranteneditie moest één XML-bestand worden gecreëerd. Over bestandsnamen maakten we pas afspraken met de scanfirma na de gunning.

TIP 5

Verplicht de opdrachtnemer om voortdurend te controleren of hij de kwaliteitseisen haalt en vraag hem om zijn testresultaten door te sturen. Voer zelf ook alle tests uit na ontvangst van iedere batch. Als de resultaten niet voldoen, vraag je de opdrachtnemer om de volledige batch opnieuw aan te leveren. Stel je eigen kwaliteitscontrole nooit uit tot het einde van de opdracht, als alle bestanden zijn aangeleverd. Dat is vragen om problemen die niet meer opgelost raken.

Onze scanfirma voerde na elke batch kwaliteitscontroles uit, om zo de kans op onbevredigende resultaten te verkleinen. De testdata werd meegestuurd met de batch. Zo konden we nagaan of de tests ook werkelijk werden gedaan. Natuurlijk deden we zo snel mogelijk een eigen, identieke kwaliteitscontrole.

Die vergeleken we met de meetresultaten van de leverancier.

Waren er verschillen in de testresultaten of waren de metingen onbevredigend? Dan was de consequentie dat de volledige batch opnieuw moest worden gedigitaliseerd. Vervelend voor de opdrachtnemer, die dan een halve dag werk moest overdoen. Maar ook een stok achter de deur om al bij de eerste keer goed werk te leveren.

Voor 'Nieuws van de Grote Oorlog' werden vierentwintig batches afgekeurd. Samen met ontbrekende bestanden die we konden identificeren dankzij onze controles op volledigheid, ging het om ettelijke duizenden pagina's. Door afwijkingen te detecteren tijdens het project, en niet achteraf, was het voor de leverancier gemakkelijk om fouten te corrigeren. Als een firma werk moet overdoen na afloop van een project is dat snel problematisch: de aantallen lopen snel op, er staan andere opdrachten te wachten en soms is het bronmateriaal alweer teruggestuurd.

Een bijkomende tip: controleer steeds in de metadata van de beeldbestanden of de creatiedatum en de gebruikte apparatuur hetzelfde zijn bij de targetopnamen en bij de gedigitaliseerde pagina's. Wij ontdekten een batch waarbij de opnames van de testkaarten op een andere datum en met een andere camera waren gemaakt dan de beelden van de krantenpagina's. Waarschijnlijk een kopieerfoutje bij de leverancier. Maar aan zulke testopnames heb je dus niks.

TIP 6

Zorg dat je over de nodige mensen, kennis en tools beschikt om te controleren of je kwaliteitseisen worden ingelost. Hou er rekening mee dat kwaliteitscontrole een arbeids- en tijdsintensief proces is. Bepaalde tools zijn niet gratis en moet je aankopen. Kwaliteitscontrole vraagt dus een investering. Voorzie die in je budget voor je met het digitaliseringsproject start.

Bij de start van 'Nieuws van de Grote Oorlog' had VIAA nog niet de mensen, kennis of tools om de kwaliteit van gedigitaliseerde documenten te controleren. PACKED leverde daarom advies en legde samen met VIAA de controleprocedure vast met de opdrachtnemer. Tijdens een testfase bleek al snel dat een constante kwaliteit alleen haalbaar is als een eigen medewerker heel frequente controles uitvoert. De controle van de digitaliseringsparameters vertrouwden we toe aan Tuur Van Hove, de projectmedewerker die met de steun van VIAA door de Vlaamse Erfgoedbibliotheek was aangeworven en die gedurende bijna het hele project aan boord bleef. Hij werd door de opdrachtnemer en PACKED wegwijst gemaakt in een deel van de controleprocedure.

Alleen al de controle van de digitaliseringsparameters nam twee volledige dagen per week in beslag. Deze checks moesten we manueel uitvoeren: ze kunnen niet worden geautomatiseerd. Per week gingen gemiddeld dertig target-opnamen door onze uitgebreide controleworkflow. Om de checks uit te voeren gebruikten we dezelfde software als de opdrachtnemer: Adobe Photoshop CC, Imcheck 3v8 en IQ Analyzer V5.2.17. Alleen Imcheck is gratis, de andere twee moesten we aankopen. Het is een ruwe schatting, maar we denken dat alleen het controleren van de beeldbestanden al dertig werkdagen heeft gekost. Dat is nog zonder de tijd die we investeerden in het ontwikkelen van het proces.

VIAA deed een ander deel van de controles bij de invoer van de bestanden in het digitale archief. Die konden wel grotendeels worden geautomatiseerd. Doordat in de hele workflow per kranteneditie een persistent identifier werd gebruikt, was het mogelijk om zaken achteraf vlot te vergelijken. Er werd nagegaan of het papieren origineel in goede staat was terugbezorgd aan de bewaarinstelling. Zo kwamen we erachter dat een van de papieren originelen onderweg verloren was gegaan. Aan de hand van gegevens in de METS/ALTO-XML van de leverancier kon worden gecheckt of voor elke geregistreerde pagina een beeldbe-

stand en OCR-gegevens aanwezig waren. Daarbij bleek dat we een deel van de digitale bestanden niet hadden ontvangen. Een check van het MD5-controlegetal diende om te zien of een bestand onderweg niet corrupt was geraakt. De METS/ALTO-bestanden met de metadata werden gevalideerd aan de hand van de bij-behorende XML-schemadefinitie (XSD). Dat verzekerde dat de structuur van de XML geldig was en alle velden correct ingevuld.

PACKED nam een steekproef van 12.000 beeldbestanden en pompte die door de validatiesoftware JHOVE2. Bij de steekproef vonden we geen problemen: ze voldeden allemaal aan de specificaties van Uncompressed Baseline IBM TIFF v6.0 RGB. Maar het was nog beter geweest als we zo'n bestandsvalidatie hadden kunnen uitvoeren voor alle moederbestanden. Met meer voorbereidingstijd had VIAA de check kunnen opnemen in de ingestworkflow.

Softwarechecks zijn uitermate nuttig, maar het blote oog kunnen ze nooit helemaal vervangen. Kwaliteitscontrole is niet volledig zonder dat alle opnamen ook visueel zijn gecheckt op onscherpte en artefacten (verstoringen van het beeld). Voor 270.000 beelden was dat geen haalbare kaart. Daardoor doken na afloop van het project toch een paar onscherpe pagina's op in *Het Archief*, de website van VIAA waarop de kranten zijn ontsloten (hetarchief.be). Onscherpe opnames kun je niet of moeilijk lezen en de OCR-resultaten zijn beroerd. Maar belangrijker is dit: deze beelden zijn bedoeld als langetermijnoplossing, om te voorkomen dat we informatie kwijtraken als de papieren krant vergaat. Als digitalisering dient om het origineel te vervangen, is visuele controle van de beeldbestanden dus eigenlijk een must.

TIP 7

Doe altijd eerst een testdigitalisering. Gebruik die om de kwaliteitscontroleprocedure af te toetsen en bij te stel-

len. Bij uitbesteding leg je de procedure vast in overleg met je opdrachtnemer en spreek je af dat hij de kwaliteitscontrole op dezelfde manier en met dezelfde tools uitvoert. Zo vermijd je discussies over afwijkende resultaten. Start pas met de eigenlijke digitalisering als de kwaliteitscontrole een bevredigend resultaat oplevert.

Tijdens de testperiode gebruikten we niet exact dezelfde softwarepakketten en -versies als onze leverancier. Dat resulteerde in lichtjes verschillende meetresultaten, waardoor er ruimte was voor discussie. De verschillen verdwenen nadat iedereen precies dezelfde tools gebruikte. We spraken ook af op welke manier we ze zouden gebruiken, bijvoorbeeld door vast te leggen hoe groot het meetoppervlak in pixels moest zijn bij het nemen van stalen. De testperiode duurde verschillende weken. Dat lijkt lang, maar daardoor verliep de kwaliteitscontrole tijdens de zes maanden durende productiefase meestal erg vlot.

Om de kwaliteit op peil te houden tijdens de productie bleek het trouwens echt nodig te zijn om elke batch te testen. Zo zorgde een personeelwissel bij de leverancier opeens voor slechtere scanresultaten. Doordat we dat meteen opmerkten, kon de firma snel bijsturen en voorkwamen we dubbel werk en vertraging.

MEER EXPERTISEDELING

'Nieuws van de Grote Oorlog' is afgerond, maar de kennis die is opgedaan bij het project willen we natuurlijk behouden voor de Vlaamse cultureel-erfgoedsector. En liefst niet alleen in de hoofden van individuele medewerkers. VIAA, de Vlaamse Erfgoedbibliotheek, FARO en PACKED delen daarom actief hun ervaringen: via de Cultureel ErfgoedStandaarden Toolbox (projectcest.be, presentaties, artikelen, advies en vormingsmomenten). Ben je geïnteresseerd in de heel praktische kant van de tips in dit artikel? Hou dan onze vormingskalenders in de gaten, want in het voorjaar van 2016 organiseren we een praktijkdag over kwaliteit bij de digitalisering van documenten. Daarbij ligt de focus niet op de theorie, maar helemaal op het hoe. ■■